

57
EL - HADID / ŽELJEZO
OBJAVLJENA U MEDINI, IMA 29 AJETA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ
مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾
هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

"Allah slavi sve što je na nebesima i na Zemlji, i On je Silni i Mudri./1/ Njegova je vlast na nebesima i na Zemlji; On život i smrt daje, i On sve može./2/ On je Prvi i Posljednji, i Vidljivi i Nevidljivi; i On zna sve!"/3/

Uzvišeni govori kako Njega slavi i hvali sve što je na nebesima i na Zemlji, tj. od hajvana i biljaka, kao što kaže u drugom ajetu:

"Njega veličaju sedmera nebesa i Zemlja i oni na njima i ne postoji ništa što Ga ne veliča, hvaleći Ga, ali vi ne razumijete veličanje Njihovo - On je, doista, blag i mnogo prašta." (17:44) A riječi Uzvišenog:

"On je Silan", tj. Onaj Kome je sve potčinjeno, **"Mudri"**, u Svom stvaranju, zakonu i upravljanju.

"Njegova je vlast na nebesima i na Zemlji; On život i smrt daje", tj. On je vladar Koji upravlja nad Svojim stvorenjima, određujući život i smrt, dajući kome hoće i šta hoće. **"I On sve može"**, tj. onako kako želi, tako i bude, a ono što ne želi - to i ne može biti. A riječi Uzvišenog:

"On je Prvi i Posljednji, i Vidljivi i Nevidljivi."

Muslim navodi u svom Sahihu od Suhejla, koji kaže: Ebu-Salih bi nam naređivao da: (345) "kada neko od vas hoće spavati, neka se okrene na svoju desnu stranu, a zatim neka prouči: 'Allahu moj, Gospodaru nebesa i Zemlje, Gopodaru velikog Arša, Gospodaru naš i Gopodaru svega, Stvoritelju svakog zrna i svakog jezgra: objavio si Tevrat, Indžil i Furkan; tražim zaštitu kod Tebe od svih vrsta zla, jer Ti to možeš spriječiti. Allahu moj, Ti si Prvi, prije Koga nema ništa, Ti si Nevidljivi ispod Koga nema ništa, ukloni od nas dug i sačuvaj nas siromaštva.'" Ovako se

prenosi od Ebu-Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s.

هُوَ

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ
يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ
فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾ لَهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥﴾ يُورِثُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُورِثُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

"On je Onaj Koji je i nebesa i Zemlju za šest dana stvorio, a zatim se nad Aršom uzvisio: On zna šta u zemlju ulazi i šta iz nje izlazi i šta s neba silazi i šta se prema njemu diže, On je s vama gdje god bili, i sve što radite Allah vidi./4/ Njegova je vlast na nebesima i na Zemlji, i Allahu će se sve vratiti! /5/ On uvodi noć u dan i dan u noć, i On zna svacije misli."/6/

Uzvišeni Allah govori kako je On Taj Koji je stvorio nebesa i Zemlju i ono što je između njih, za šest dana. Zatim govori o uzvisivanju nad Prijestoljem nakon tog stvaranja. Već je ranije govoreno o ovim i njemu sličnim ajetima u suri El-Earaf,¹ te je nepotrebno ovdje ponavljati. A riječi Uzvišenog:

"On zna šta u zemlju ulazi"² od sjemenki, kapi i njima slično. وما **"...i šta iz nje izlazi"** od biljaka i drugih vrsta plodova, kao što su riječi Uzvišenog:

"U njega su ključevi gajba, samo ih On zna, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je u moru, i nijedan list ne opadne, a da On za njega ne zna, i nema zrna u tminama zemlje, niti ičeg svježeg, niti ičeg suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi." (6:59)

A riječi Uzvišenog: **"i šta s neba silazi"**, tj. od kiša, snijega, grada, odredbi i propisa preko plemenitih meleka. A riječi Uzvišenog:

"...i šta se prema njemu diže", tj. od meleka i djela, kako se navodi i u sahih hadisu: (346) "Njemu se dižu noćna djela prije pojave dana, a dnevna djela prije pojave noći." A riječi Uzvišenog:

¹ Vidi ajet 54

² Kada Allah, dž.š., govori o Svome Uzvišenom Biću kako se uzvisio Aršom i to uzvisivanje priliči samo Njegovoj Uzvišenosti, kako to razumijevaju prve generacije, u isto vrijeme Allah govori kako Mu je poznato sve ono što ulazi u zemlju ..., tj. Njegovo je biće na nebesima iznad Arša, a Njegovo je znanje sveobuhvatno. Na Zemlji mu nije ništa skriveno, a ni na nebesima. Na osnovu ovoga proizlazi da je Allah, dž.š., uz njih sa Svojim znanjem i ostalim Svojim svojstvima, te nema potrebe da sa njima bude Svojim Bićem, jer bi to bila zabluda i nevjerovanje i proizvelo bi sjedinjenje. Ali, Allah, dž.š., uz njih je Svojim svojstvima, Njemu ništa nije slično - On sve čuje i sve vidi."

+ Objavljena nakon sure "Ez-Zelzele".

"On je s vama gdje god bili i sve što radite Allah vidi", tj. bdije nad vama i vidi vaša djela - Svojim sifatima - kako god bili i gdje god bili, na kopnu ili vodi, u noći ili danu, u kući ili pustinji - sve Mu je jednako poznato; On sve vidi i čuje; čuje vaš govor i vidi vaše mjesto; zna vaše tajne i sašaptavanje, kao što i kaže Uzvišeni:

"Eto, oni grudi svoje okreću sa željom da se od Njega sakriju. A i kad se u ruho svoje zamotaju, On zna ono što skrivaju i ono što pokazuju - On, uistinu, zna misli svacije."

(11:5) U pouzdanom sahih predanju kaže se: (347) "da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Džibrilu, nakon što ga je upitao šta je ihsan: da robuješ Allahu kao da Ga vidiš, jer iako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi." A Imam Ahmed spjevao je sljedeće stihove:

"Kad se pokatkad u vremenu osamiš, ne govori: 'usamljen sam', nego reci: 'viš' mene je On, motri'.

I ne misli da te Allah ne prati ni trena Nit' da možeš išta skriti od Njegova imena."

A riječi Uzvišenog:

"Njegova je vlast na nebesima i na Zemlji, i Allahu će se sve vratiti", kao što su i riječi Uzvišenog:

"I jedino Nama pripada i onaj i ovaj svijet." **(92:13)** Sve što postoji na nebesima i na Zemlji Njegovo je vlasništvo i Njemu će se vratiti na Dan suda, kada će donijeti presudu Svojim stvorenjima kako On hoće. On je apsolutna pravda, i nepravda se neće, niti nasilje, učiniti ni koliko jedan trun. A Uzvišeni je rekao:

"Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je što ćemo Mi računati ispitivati." **(21:47)**

A riječi Uzvišenog:

"On uvodi noć u dan i dan u noć", tj. On je Taj Koji raspolaže stvorenjima i vrši smjenu noći i dana i to određuje Svojom mudrošću.

"I On zna svacije misli", tj. On poznaje tajne, bez obzira da li su se pojavile ili ostale skrivene.

ءَامِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَحِبِّينَ فِيهِ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ
وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ
يَدْعُوكُمْ لَتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾
هُوَ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى عَبْدٍ ءَايَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ
مِيرَاتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْئَلُ مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ
وَقَتْلِ أَوْلِيكَ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقْتِكُمْ وَلَكُلَّا
وَعَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ لِلَّهِ
قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَهْلَهُ وَأَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

"Vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i udjeljujte iz onoga što vam je dao da naslijedite, jer one od vas koji budu vjerovali i udjeljivali čeka nagrada velika. /7/ Šta vam je pa ne vjerujete u Allaha? Poslanik vas zove da vjerujete u Gospodara svoga - a On je od vas već zavjet uzeo - ako želite biti vjernici. /8/ On robu Svome objavljuje jasne ajete, da bi vas iz tmina na svjetlo izveo - a Allah je, uistinu, prema vama dobar i milostiv. /9/ I šta vam je pa odbijate trošiti na Allahovu putu, a Allahu pripada nasljedstvo nebesa i Zemlje? Nisu jednaki oni među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili - oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah svima obećava nagradu najljepšu; Allah dobro zna ono što radite./10/ Ko će Allahu drage volje zajam dati da bi mu ga On mnogostruko vratio, a uz to i nagradu plemenitu dobio."/11/

Uzvišeni je naredio da se vjeruje u Njega i u Njegova Poslanika, s.a.v.s., i to na najpotpuniji način, stalno i ustrajno treba biti na tome. On podstiče na dijeljenje iz onoga što vam je dao na raspolaganje i On je sa vama na pravom putu. Jer kao da kaže Uzvišeni: "Sve je bilo u Mojim rukama prije nego sam vam dao", pa je onda Uzvišeni uputio i ukazao na način kako da se upotrebljava i upravlja imetkom u pokornosti Njemu. Pa, ako tako ne učine, očekuje ih polaganje računa i kazna za ono što su napustili od svojih obaveza.

A riječi Uzvišenog: **"Iz onoga što vam je dao da naslijedite."** Ovim se ukazuje na to da će i vas neko naslijediti (smijeniti), pa će, možda, taj zamjenik biti pokoran Allahu, dž.š. i biti sretniji od tebe s onim što bi mu Allah, dž.š., dao. Ili da iskaže nepokornost

Allahu, a ti mu budeš od pomoći u grijehu i neprijateljstvu. Imam Ahmed navodi od Abdullaha ibn Šihira, koji kaže: (348) "Došao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., a on je govorio: 'Zakuplja vas nastojanje da što imućniji budete.' Čovjek govori: 'Moj imetak, moj imetak!' 'Zar ti imaš išta od svog imetka, osim onoga što si pojeo i što je nestalo, ili što si obukao, pa pohabao ili što si dijelio, pa prestao.'" Prenosi ga i Muslim od Šu'beta uz dodatak: (349) "...a sve drugo osim toga: ti ćeš otići ostavljajući to drugim ljudima."

A riječi Uzvišenog: **"One od vas koji budu vjerovali i udjeljavali čeka nagrada velika."** Ovim se vrši podsticaj u vjeri da se udjeljuje pokorno. Zatim Uzvišeni kaže:

"Šta vam je, pa ne vjerujete u Allaha? Poslanik vas zove da vjerujete u Gospodara svoga." Da, šta je to što vas sprečava da vjerujete, a među vama je Poslanik, koji vas tome poziva i to vam objašnjava uz jasne dokaze istinitosti onoga s čime je došao. U Buharijinom Sahihu kaže se: (350) da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom upitao svoje ashabe: "Koji vas vjernici najviše zadivljuju u imanu?" Oni odgovoriše: "Meleki." On reče: "Pa, kako da ne vjeruju kad su kod svoga Gospodara?" Onda rekoše: "Vjerovjesnici", a Poslanik reče: "Pa kako da ne vjeruju kad im se dostavlja Objava?" Onda rekoše: "Pa, mi." Poslanik reče: "Šta vam je, kako da ne vjerujete, a ja sam među vama? Ali, divim se vjernicima na njihovom imanu u narodu koji će doći poslije vas i naći će stranice (zapisano) i vjerovat će u ono što je u njima."³ A riječi Uzvišenog: **"A on je od vas već zavjet uzeo."** Ovim je data prisega Poslaniku, s.a.v.s.

A riječi Uzvišenog: **"On robu Svome objavljuje jasne ajete"**, tj. jasne dokaze i jasne i čvrste argumente.

"Da bi vas iz tmina na svjetlo izveo", tj. iz mraka, neznanja i nevjerovanja na svjetlo znanja i imana.

"A Allah je, uistinu, prema vama dobar i milostiv", tj. objavljujući knjige i šaljući poslanike. Onda vas je podstakao da dijelite, pa kaže Uzvišeni Allah:

"I šta vam je pa odbijate trošiti na Allahovu putu, a Allahu pripada nasljedstvo nebesa i Zemlje?" Tj. što se bojite siromaštva, jer Onaj Čije je bogatstvo nebesa i Zemlje nadomjestit će vam ono što ste udijelili. A kaže Uzvišeni:

"Nisu jednaki oni među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili", tj. prije (fetha) oslobođenja Meke bilo je teško stanje i tada je bilo vrlo malo iskrenih vjernika. Nakon fetha sve se više objelodanjivala vjera islam, a ljudi su počeli ulaziti u Allahovu vjeru u skupinama. Zato i kaže Uzvišeni:

"Oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah

svima obećava nagradu najljepšu." Većina uleme smatra kad se kaže "feth" da je to fethul-Mekka, a od Šabija i nekih drugih navodi se da se ovdje riječ "feth" odnosi na Ugovor na Hudejbiji. A za ovo kao dokaz koriste riječi koje navodi Imam Ahmed, a ovaj od Enesa, koji kaže: (351) Tekao je razgovor između Halida ibn Velida i Abdurrahmana ibn Avfa, te je Halid rekao Abdurrahmanu: "Daleko ste otišli od nas zbog dana u kojima ste nas pretekli" - pa smo saznali da je ovo doprlo do Vjerovjesnika, s.a.v.s., a on je rekao: "Ne dirajte mi moje ashabe, jer tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kad biste podijelili sadake koliko je brdo Uhud ili neko drugo brdo u zlatu, ne biste dostigli njihova djela." Poznato je da je Halid ibn Velid, o kome je ovdje riječ prešao na islam u vrijeme između Hudejbije i oslobođenja Meke.

U Sahih hadisu prenosi se od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: (352) "Nemojte psovati moje ashabe, jer, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kad bi neko od vas podijelio zlata koliko je brdo Uhud, ne biste ih mogli dostići, pa čak ni njihovu polovinu." A riječi Uzvišenog: **"A Allah svima obećava nagradu najljepšu"**, znači, svima onima koji su dijelili i prije i poslije fetha. Svi će imati nagradu za onoliko koliko budu učinili, pa i kad bi bilo među njima neke razlike u vrijednosti nagrade.

Zato kaže Uzvišeni: **"A Allah dobro zna ono što vi radite"**, tj. On sigurno zna razliku nagrade između onoga ko je dijelio prije, oslobođenja Meke i borio se i onoga koji je to učinio poslije. To je zbog toga kako bi se znala vrijednost i potpuna iskrenost onog prvog, te njegovo dijeljenje u teškim momentima, kada se živjelo oskudno i imalo samo malo.

U hadisu se kaže: (353) "Dirhem je pretekao sto hiljada. Nema sumnje da je među vjernicima iskreni Ebu Bekr Es-Sidik, r.a., taj koji ima najveći dio od ovog ajeta, jer je on na čelu onih koji su radili po njemu u odnosu na sve prijašnje narode, jer on je podijelio sav svoj imetak u ime Uzvišenog Allaha, a zbog toga ga niko nije na ovom svijetu mogao nagraditi". A riječi Uzvišenog:

"Ko će Allahu drage volje zajam dati da bi mu ga On mnogustruko vratio." To je dijeljenje na Allahovu putu uz iskren nijet, a odlučna iskrenost ogleda se u općenitosti ovoga ajeta. Ibn Ebu-Hatim navodi od Abdullaha ibn Mes'uda, koji kaže: (354)

"Nakon što je objavljen ajet

"Ebu-Dehdan el-Ensari upita: 'O Allahov Poslaniče, zar Allah, dž.š., od nas traži zajam?' Poslanik odgovori: 'Da Ebu-Dehdah', a on reče: 'Daj mi svoju ruku Allahov Poslaniče' - onda kaže da mu je pružio ruku, a ovaj je rekao: 'Evo, ja mom Gospodaru dajem kao zajam svoju plantažu.' A on je imao plantažu u kojoj je bilo šeststo palmi i njegova supruga u njoj i djeca, pa je došao Ebu-Dehdah i zovnuo je: 'O Umme - Dehdah!' - 'Odazivam ti se', odgovori ona, zatim on reče: 'Izidi, ja sam već dao plantažu u zajam svome Uzvišenom Gospodaru.'" A u drugom rivajetu kaže se

³ Vidi suru "El-Bekare" kod riječi Uzvišenog: "...Oni koji vjeruju u gajb..."

da je ona njemu rekla: "Veliki si dobitak zaradio ovom trgovinom, o Ebu-Dehdah." Iznijela je sa posjeda svoje stvari i svoju djecu, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Koliko li mnogobrojnih grozdova u Džennetu za Ebu-Dehdaha", a u drugom predanju: "U Džennetu će biti Ebu-Dehdah i dobiti neobičnu palmu čije će žile biti od bisera i dragog kamenja."

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
 يَسْعَى نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرًا لَّهُمْ الْيَوْمَ جَنَّتِ تَحْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلَدْنَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُولُ
 الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُوا وَفَافِكُمْ مِنْ نُورِكُمْ
 قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ
 بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ ينادونهم
 أَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ
 وَغَرَّبْتُمْ الْأَمَانُ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾ قَالُوا
 لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَىٰكُمْ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ
 وَنَسِيتُمُ الصِّرَاطَ ﴿١٥﴾

"Na dan kad budeš vidio kako se pred vjericima i vjericama, i s desne strane njihove, svjetlo njihovo bude kretalo; 'Blago vama danas: dženetske bašče, kroz koje teku rijeke, u kojima ćete vječno boraviti - to je veliki uspjeh!'" /12/ Na Dan kada će licemjeri i licemjerke vjericima govoriti: 'Pričekajte nas da se svjetlom vašim poslužimo!' - 'Vratite se natrag, pa drugo svjetlo potražite?' - reci će se. I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata imati; unutar nje bit će milost, a izvan nje patnja." /13/ "Zar nismo s vama bili?" - dozivat će ih. - 'Jeste' - odgovorit će - ali ste se prítvornošću upropastili i iščekivali ste i sumnjali ste, i puste želje su vas zavaravale, dok nije došla Allahova objava, a šejtan vas je o Allahu obmanuo. /14/ Nikakva se otkupnina danas od vas neće primiti, a ni od onih koji nisu vjerovali; vatra će biti prebivalište vaše, ona vam baš odgovara, a užasno je ona boravište!" /15/

Uzvišeni Allah govori kako će iskreni vjernici na Sudnjem danu imati svjetlo - koje će ići pred njima do mjesta suđenja - srazmjerno njihovim djelima; kao što kaže Ibn-Mes'ud za riječi: **"Pred njima se kretalo njihovo svjetlo"**, kaže: "Shodno veličini njihovih djela ići će putem - pa će biti onih čije će svjetlo biti kao brdo, onih čije će biti kao palma, zatim kao

čovjek koji je uspravan, a najmanje svjetlo će biti kao prst (palac) koji će neizmjenično kratko svijetliti i kratko gasiti se." Ovako prenose i Ibn Ebu-Hatim i Ibn-Džerir. A za riječi Uzvišenog: **"I s desne strane njihove"** Ed-Dahhak kaže da će to na desnoj strani biti njihove knjige, kao što je rekao Uzvišeni: **"Oni kojima se knjiga njihova da u desnu ruku."** (17:71)

A riječi Uzvišenog:

"Blago vama danas: dženetske bašče, kroz koje rijeke teku", tj. za vas je veselje zbog bašči kojima će protjecati rijeke **"u kojima ćete vječno boraviti"**, tj. bit će to mjesto trajnog boravka, **"...to je veliki uspjeh."**

A riječi Uzvišenog:

"Na Dan kada će licemjeri i licemjerke vjericima govoriti: 'Pričekajte nas da se svjetlom vašim poslužimo.'"

Ovo su neke od vijesti Uzvišenog koje govore o tome šta će se zbiti na Sudnjem danu - na mjestu obračuna - kakvi će biti strašni šokovi i stresovi i užasne stvari. Toga dana neće biti spasa, osim za one koji budu vjerovali, u Allaha i Njegova Poslanika, radili ono što im je Allah naredio, a klonili se onoga što je On zabranio. Od Ibn-Abbasa prenosi se kako je rekao: "Ljudi će biti u tami, a onda će Allah, dž.š., poslati svjetlo. Nakon što vjernici ugledaju svjetlo uputit će se prema njemu. Ono će im biti vodič - od Allaha poslat - koji će ih voditi ka Džennetu. Pa, kada licemjeri budu vidjeli vjernike kako odoše, poći će za njima. Ali, Allah će zatamniti put licemjerima koji će tada povikati: **"Pričekajte nas da se svjetlom vašim poslužimo"** pa, mi smo s vama bili i na dunjaluku. Vjernici će kazati: **"Vratite se natrag"**, onamo odakle ste i došli, idite onim putem kojim ste išli i tamo tražite svjetlo.

Ebu el-Kasim et-Taberani navodi od Ibn-Abbasa koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (355) "Zaista će Uzvišeni Allah na Sudnjem danu pozivati ljude po njihovim imenima, a bit će zaklonjeni od Svojih robova, a na Putu će Uzvišeni Allah dati svakom vjerniku svjetlo, kao i svakom licemjeru, pa kada se popnu na Sirat-čupriju, Allah, dž.š., oduzet će svjetlo od licemjera i licemjerki. Zatim će licemjeri reći: 'Pričekajte nas da se okoristimo vašim svjetlom', na što će vjernici odgovoriti: 'Gospodaru naš, upotpuni nam naše svjetlo', i pri tome niko nikoga neće spominjati." A riječi Uzvišenog:

"I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata imati; unutar nje će biti milost, a izvan nje patnja." Hasan i Katade kažu: "To je zid između Dženneta i Džehennema." A Abdurahman ibn Zejd ibn Eslem da je to ono što je Uzvišeni rekao: **"Između njih bit će zastor."** (7:46) Ovako smatra i Mudžahid, rahimehullah, kao i mnogi drugi, a što je ispravno. **"Unutar nje bit će milost"**, tj. unutar Dženneta i onoga što je u njemu.

"**A izvan nje patnja**", tj. vatra, kako navodi Katade, Ibn-Zejd i drugi. Ovdje se želi reći da je to pregrada koja će biti postavljena između vjernika i licemjera, kako bi ih razdvajala. Nakon što mu priđu, vjernici će ući na vrata; pa kada svi prođu, vrata će se zaključati, a licemjeri će ostati pred vratima, smeteni u mraku i patnji, kao što su bili na dunjaluku u kufri, naznanju i sumnji.

"**Zar nismo s vama bili?**" - **dozvat će ih**", tj. munafici će pozivati pravovjerne: "Zar nismo zajedno na dunjaluku na zajedničkim skupovima bili; stajali s vama na Arefatu, učestvovali u bitkama i ostale dužnosti obavljali? "**Jeste**" - **odgovorit će. 'Da', potvrdit će vjernici, 'bili ste sa nama.**"

"**Ali ste se prijetvornošću upropastili i iščekivali ste, i sumnjali ste i puste želje su vas zavaravale.**" Neki iz prvih generacija (selef) kažu: "Da, upropastili ste sebe zbog uživanja, zbog grijeha i strasti, a odlagali ste pokajanje i sve se više i više udaljavali od Istine." "**A sumnjali ste**", tj. u proživljenje poslije smrti. "**I puste želje su vas zavaravale.**" Mislili ste oprostit će vam se, dok neki kažu da ovo znači da ih je dunjaluk prevario. "**Dok nije došla Allahova odredba**", tj. vi ste još uvijek u takvom stanju sve dok vam smrt ne dođe.

"**A šejtan vas je o Allahu obamnuo.**" Ovo bi značilo kao obraćanje pravovjernih licemjerima: "Doista ste bili sa nama; da, tjelesno ste bili uz nas, ali bez stvarne želje i bez duše - bili ste u nedoumici i sumnji, razgledali ste po ljudima i Allaha vrlo malo spominjali." Ovo obraćanje vjernika ne poriče govor kojim Allah, dž.š., daje vijesti o njima, kada kaže najistinitijim govorom:

"**Svaki je čovjek odgovoran za ono što je radio, osim onih s desne strane, oni će se u dženskim baščama raspitivati o nevjernicima: 'Šta vas je u Sekar odvelo?' 'Nismo' - reći će - 'bili od onih koji su namaz obavljali i od onih koji su siromahe hranili i u besposlice smo se sa besposlenjacima upuštali i Sudnji dan smo poricali, sve dok nam smrt nije došla.'**" (74:38-47) Ovo će biti podrugljivo i zajedljivo pitanje stanovnika Dženneta onim u Džehnnemu. Kaže Uzvišeni: "Neće im koristiti zagovaranje zagovarača." A ovdje kaže:

"**Nikakva otkupnina danas se od vas neće primiti**", tj. kada bi bilo ko danas došao i sa zlatom koliko brdo, ili još toliko, da se time otkupi od Allahove kazne, ne bi mu se primilo. A riječi Uzvišenog:

"**...vatra će biti prebivalište**", tj. vaše konačno mjesto. A riječi Uzvišenog: "**Ona baš vama odgovara**", tj. ona vam je najpreči smještaj, zbog vašeg nevjerovanja i sumnji - a ružna li je ona kao boravište.

*أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ
وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ
عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾ أَعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهُ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

"**Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomene i da oni ne budu kao oni kojima je još davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna i mnogi su od njih nevjernici. /16/ Znajte da Allah daje život već mrtvoj zemlji! Mi vam objašnjavamo dokaze da biste razumjeli.**" /17/

Uzvišeni kaže:

"**Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah spomene?**" tj. vrijeme je da njihova srca postanu blaga i mehka pri spomenu Allaha, dž.š., pri slušanju i primanju poruke Kur'ana, te da ga razumijevaju i poslušno ga slijede. Kratko rečeno, srca trebaju slušati Allaha i pokorna Mu biti. Ibn-Abbas kaže: "Allah je sačekao vjernike ružeci ih na početku trinaeste godine od objave Kur'ana, te je uslijedila objava ovih ajeta." Ovo navodi Ibn Ebi-Hatim, a zatim navode on i Muslim od Ibn-Mes'uda, koji kaže: "Od kada se pojavio islam među nama, pa do objave ovih ajeta kojima nas kori Allah, dž.š., nije prošlo više od četiri godine." Ovako navodi i Muslim na kraju knjige, a također i En-Nesai, Ibn-Madždže i El-Bezzar od Ibn - Mes'uda.

A riječi Uzvišenog:

"**I da oni ne budu kao oni kojima je još davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna.**" Uzvišeni Allah zabranjuje vjernicima da oponašaju one koji su imali Knjigu prije njih - jevreji i kršćani - zbog toga što su tokom dužeg vremena vršili izmjene Allahove Knjige, čineći to svojim rukama, zarad ovosvjetske koristi. Odbacivali su Allahovu Knjigu, ostavljajući je za leđa, a prihvatili druga shvatanja, slijedeći druge ljude u pitanju druge vjere i uzimali svoje svećenike i monahe kao božanstva, mimo Allaha, dž.š. Tada su i otvrdjela srca njihova, te nisu mogla prihvatiti i shvatiti nikakve poruke, prijetnje i kazne.

"**I mnogi su od njih pokvareni**", tj. u djelima njihova srca su pokvarena, a djela im ništavna, kao što kaže Uzvišeni:

"**Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali,**

/20/ "Nadmećite se da u Gopodara svoga zaslužite oprost i Džennet, prostran koliko su nebo i Zemlja prostrani, i pripremljen za one koji u Allaha i poslanike Njegove vjeruju. To je Allahova blagodat koju će dati onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat velika." /21/

Uzvišeni Allah opisuje slabosti i bezvrijednosti dunjaluka, pa kaže:

"Znajte da je život na ovom svijetu igra, i zabava, i gizda i gordo nadmetanje među vama, i nadmetanje u mnoštvu imetka i djece!", tj. to je ono što mogu postići na ovome svijetu, kao što kaže Uzvišeni:

"Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude: žene, sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi. To su blagodati u životu na ovome svijetu, a najljepše je mjesto povratka u Allaha." (3:14) Zatim se dunjaluk poredi sa prolaznim blagodatima, pa kaže Uzvišeni: **"...nalik je kiši."** To je kiša koja dolazi nakon što ljudi u njenom iščekivanju počnu gubiti nadu, kao što je rekao Uzvišeni:

"On šalje kišu kad oni izgube svaku nadu." (42:28) A riječi Uzvišenog: **"...bilje od nje sijaje zadržljuje."** Tj. sijaja zadržljuje njegovo nicanje, kao što se zemljoradnik divi tom rastinju, isto tako se kafir divi životu na ovome svijetu. Jer, to su ljudi koji najviše vole ovaj svijet i ono čemu oni teže.

"I ono potom, nakon kiše, uzbuja, ali ga zatim vidiš požutjela i potom sasušeno biva." Tj. ovakav je dunjalučki život; prvo budeš mlad, zatim srednjovječan, a onda oronuli starac; nakon iznošenja ovog poređenja, tj. dunjaluka, koji je sličan zelenom rastinju koje poslije požuti i postane suho, time se dakle ukazuje na nesumnjivi kraj i prolaznost dunjaluka. A dolazeći je ahiret neizbježan. Allah, dž.š., upozorava na dunjaluk i usmjerava na ono što je dobro na njemu, pa kaže Uzvišeni:

"A na svijetu ovome patnja teška je, a ima i oprost od Allaha i zadovoljstvo. A šta je ovosvjetski život doli uživanje prijeverno!", tj. na ahiretu postoji samo žestoka kazna ili oprost od Allaha i Njegovo zadovoljstvo. Što se tiče dunjaluka, on zavadi svakoga ko se na njega oslanja do te mjere da smatra da ne postoji ništa drugo osim njega; da nema ponovnog proživljenja iza njega. Ustvari, dunjaluk je ništavan i mali u odnosu na ahiret. Ibn-Džerir prenosi od Ebu-Hurejrea, koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (358) "Mali djelić u Džennetu bolji je od dunjaluka i svega što je na njemu." Ovaj se hadis navodi među vjerodostojnim hadisima. Imam Ahmed navodi od Abdullaha, koji kaže da je rekao Allahov Poslanik: (359) "Zaista je nekim od vas Džennet bliži od kaiša njegovih nanula, a Džehennem isto tako." Samo Buharija bilježi ovaj hadis u poglavlju "Er-Rikak". U ovome je hadisu dokaz da je i dobro i zlo tako blizu čovjeka, zbog čega ga Uzvišeni i upozorava, i upućuje

na činjenje dobrih djela, pokornost Allahu, dž.š., i na čuvanje od harama, pa kaže Uzvišeni:

"Nadmećite se da u Gospodara svoga zaslužite oprost i Džennet prostran koliko su nebo i Zemlja prostrani." Ovdje se misli na nebo i Zemlju zajedno.⁴

A riječi Uzvišenog:

"I pripremljen za one koji u Allaha i poslanike Njegove vjeruju. To je Allahova blagodat koju će dati onome kome On hoće, a u Allaha je blagodat velika", tj. ovo je ono što je Allah pripremio od Svoje Plemenitosti i dobrote prema njima. Molimo Uzvišenog da nas naputi na to i da nam da od Svoje dobrote i pažnje. Neka je hvaljen i Uzvišen, visoko je Njegova veličina, nema drugog boga osim Njega, niti gospodara osim Njega.

مَا أَصَابَ
مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا
إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٣١﴾ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٣٢﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبُخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٣٣﴾

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi - to je Allahu, uistinu, lahko - /22/ Da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On dade. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce, /23/ koji škrtare i od ljudi škrtost traže. A onaj ko neće da udjeljuje - pa, Allah je, uistinu, nezavisan i dostojan hvale. /24/

Uzvišeni govori o Svojoj prethodnoj odredbi i Njegovom stvaranju prije negoli su nastala stvorenja, pa kaže Uzvišeni:

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas...", tj. u kosmosu i u vama samima, **"a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi"**, tj. prije nego što smo počeli stvarati životinje i ljude. Katade kaže:

"Nevolja koja zadesi Zemlju jeste suša, a koja zadesi vas - to su razne vrste bolesti." On kaže: "Čuli smo da nikoga neće zadesiti ogrebotina drveta niti nezgoda stopala, niti stresovi krvnih sudova, osim po kazni, a onoga što je Allah oprostio - ima puno." Ovaj veliki i časni ajet jedan je od najboljih dokaza protiv

⁴ Neki misle da je Džennet na nebesima ili njegov dio, pa tako sumnjaju i kažu: "Ako je prostranstvo Dženneta koliko su nebesa i Zemlja, pa kako može stati u nebesa i onda šta bi ostalo od nebesa?" Odgovor bi bio: "Mjesto Dženneta nije na nebesima, niti na jednom od nebesa, nego je ono stvoreno zasebno od nebesa, ali mu je prostranstvo koliko nebesa i Zemlja zajedno, a on je iznad nebesa. Krov Dženneta je prijestolje Milostivog, kako se navodi u vjerodostojnom hadisu. Ako se ovo razumije, bit će uklonjene sve nedoumice i nejasnoće."

kaderija, koji poriču prethodno Allahovo znanje. Imam Muslim navodi u svome Sahihu od Abdullaha ibn Amra ibn el-Asa, koji kaže da je čuo Allahova Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: (360) "Allah je odredio sudbinu na pedeset hiljada godina prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju", a Ibn-Vehb dodaje: "A njegov je Arš bio na vodi." Navodi ga Tirmizi i kaže da je hadis dobar. A riječi Uzvišenog:

"...to je Allahu, uistinu, lahko", tj. znanje Uzvišenog o stvarima, prije nego što su formirane i zapisane u skladu s onim što će se u svoje vrijeme desiti, sve je to lahko Uzvišenom Allahu. Jer, On zna šta je bilo, šta će biti, šta nije bilo i kad bi bilo - kakvo bi bilo. A riječi Uzvišenog:

"Da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On dadne", tj. Svojim vas znanjem znamo unaprijed, prije nego smo zapisali i stvorili svaku stvar i odredili sudbinu svakom biću, prije nego se i pojavilo. Neka znate da vas ništa nije zadesilo osim onog što je prošlo i da ono što je prošlo moglo je i da vas ne zadesi. I ne tugujte za onim što vas je prošlo, jer - da je bilo zapisano, sigurno bi se i desilo.

"...da se ne biste previše radovali onome što vam On dadne", tj. nemojte se previše hvaliti pred ljudima na onome što vam je darovano, jer ono nije s vašim trudom i zalaganjem, nego je to Allahova odredba i dar vama, pa ne uzimajte Allahove blagodati drsko i umišljeno, kako biste se nadmeno ponašali pred ljudima. Zato i kaže Uzvišeni: **"Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce",** tj. takve koji se oholo uzdižu pred ljudima. Na nama je da u sreći budemo zahvalni, a u žalosti strpljivi. Zatim kaže Uzvišeni:

"...koji škrtare i od ljudi škrtost traže", tj. neće da dijele kako im je naređeno, a i druge ljude odvrćaju od toga i podstiču na škrtost. **"A onaj ko neće da udjeljuje",** tj. okrene se od Allahove zapovijedi i poslušnosti. **"Pa, Allah je, uistinu, nezavisan i dostojan hvale",** kao što kaže Uzvišeni govoreći o Musau, a.s.

"Ako budete nezahvalni i vi i svi drugi na Zemlji - pa, Allah, doista, ni o kom nije ovisan i On je jedini hvale dostojan." (14:8)

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا
بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ
يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿١٥﴾

"Mi smo izaslanike Naše s jasnim dokazima slali i po njima knjige i pravdu slali, da bi ljudi pravedno postupali, a gvožđe smo stvorili, u

kome je velika snaga i koje ljudima koristi, a da bi Allah, znao (ukazujući) one koji pomažu vjeru u Njega i poslanike Njegove kad Ga ne vide. Allah je, uistinu, moćan i silan."/25/

Uzvišeni kaže: **"Mi smo izaslanike Naše s jasnim dokazima slali",** tj. s mu'džizama, dokazima i čvrstim argumentima.

"I po njima knjige objavljivali", a to je istinski preneseno. **"...pravdu",** tj. pravdu i istinu o kojima svjedoče zdravi umovi.

"Da bi ljudi pravedno postupali", tj. uz istinu i pravdu, a to je slijeđenje poslanika, u onome što su naredili i zabranili. To je istina, osim koje može biti samo zabluda, kao što kaže Uzvišeni: **"Riječi Gospodara tvoga vrhunac su istine i pravde" (6:115),** tj. iskrene u vijestima i pravedne u naredbama i zabranama. A riječi Uzvišenog:

"A gvožđe smo stvorili, u kome je velika snaga", tj. učinili smo gvožđe zastrašujućim za onoga ko se suprotstavi Istini, te se protivi poslije donošenja jasnih dokaza protiv njega. Tako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proveo u Meki kao vjerovjesnik trinaest godina, a objavljivane su mu sure mekanske, a skoro u svakoj su rasprave sa mušricima i dokazivanje i pojašnjenje tevhida. Nakon što je donesen jasan dokaz protiv onih koji se protive, Allah, dž.š., naređuje Hidžru, a potom i borbu sabljama, ubijanje i uništenje onoga ko se protivi Kur'anu te ga poriče i izaziva, zbog toga kaže Uzvišeni: **"...u kome; je velika snaga."** Znači; oružje, kao što su: sablje, koplja, vrhovi strijela, mačevi, oklopi i tome slično.

"I koje ljudima koristi", tj. u njihovom životu, kao što su: plugovi, sjekire, bradvice, testere, oruđe za tkanje, kopanje, kuhanje i pečenje; kao i ostalo što je ljudima korisno.

A riječi Uzvišenog: **"I da bi Allah, znao (ukazujući) one koji pomažu Njega i poslanike Njegove kad Ga ne vide",** tj. onaj ko nosi oružje da se bori u ime Allaha, dž.š., i pomaže Njega i Njegova **Allah je, uistinu, Moćan i silan. On je propisao džihad kako bi jedne s drugima iskušavao.**

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا
وَأِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُسْتَدِيرٌ
مِنْهُمْ فَسَيُتُونَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
وَأَنْبِئَةُ الْإِنجِيلِ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً
وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ
فَمَنْ عَرَفَهَا فَقَرِّبْنَا رِعَابَهَا فَفَاقَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسْفُونَ ﴿١٧﴾

"Mi smo Nuha i Ibrahima poslali, i nekima od potomaka njihovih objavu i vjerovjesništvo dali; neki su od potomaka njihovih na pravom putu, a mnogi su od njih nevjernici. /26/ Zatim smo, poslije njih, jednog za drugim poslanike slali Naše, dok nismo Isaa, sina Merjemina, poslali, kojem smo Indžil dali, a u srca sljedbenika njegovih blagost smo i samilost ulili dok su monaštvo, oni sami, kao novotariju uveli - Mi im ga nismo propisali u želji da se stekne Allahovo zadovoljstvo; ali oni o njemu ne vode brigu onako kako bi trebalo, pa ćemo one među njima koji budu ispravno vjerovali nagraditi, a mnogi su od njih nevjernici." /27/

Uzvišeni obavještava da otkako je poslan Nuh, a.s., kao i Ibrahim, a.s., nije poslana ni jedna Knjiga sa neba, niti je poslan ni jedan poslanik, niti je ikako dostavljena objava - a da poslanik nije bio iz njihove loze. Tako je bilo sve do posljednjeg poslanika iz naroda Benu-Israil - Isaa, sina Merjemina, koji je nagovijestio dolazak Muhammeda, s.a.v.s. (neka je salavat i selam na njih obojicu). Zatim kaže Uzvišeni:

"Zatim smo, poslije njih, jednog za drugim Naše Poslanike slali, dok nismo Isaa, sina Merjemina, poslali, kojem smo Indžil dali." To je Knjiga koju mu je Allah, dž.š., objavio.

"A u srca sljedbenika njegovih", a to su havarijini - drugovi, **"blagost"**, tj. skrušenost **"i samilost"** prema stvorenjima. A riječi Uzvišenog: **"dok su monaštvo oni sami uveli"**, tj. uveo je to kršćanski narod.

"Mi im ga nismo propisali", tj. nismo im Mi to odredili, nego su se oni sami spontano obavezali...

"U želji da se stekne Allahovo zadovoljstvo", tj. Mi im nismo propisali ono što su oni izmislili od monaštva, niti smo im to ozakonili, ali smo im odredili želju za stjecanjem Allahovog zadovoljstva.

"Ali, oni ne vode brigu onako kako bi trebalo", jer oni su unijeli u vjeru ono što im Allah nije naredio, a nisu ni izdržali ni u onome što su sami sebi obavezu dali, misleći da će ga na taj način približiti Uzvišenom. A Allah ne prihvata dobra djela (pomoću kojih Mu se približava), osim na način koji je On odredio, a ne kako to ljudi izmišljaju. Ibn Ebi - Hatim prenosi od Ibn-Mes'uda, koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (361) "O Ibn-Mes'ude!" "Odazivam ti se, Allahov Poslaniče", odgovorih. On upita: "Da li znaš da se Benu-Israil podijelio na sedamdeset i dvije grupe, a da su se spasile svega tri. Bile su to grupe kojima su upravljali kraljevi i vladari nakon Isaa, a.s... Tako je prva grupa počela pozivati u vjeru Allaha, dž.š., i u vjeru Isaa, sina Merjemina, te su se borili protiv silnika, vladara, bili su ustrajni i uspjeli su se odbraniti. Zatim se pojavila druga grupa, koja nije imala snage voditi borbu. Bili su među kraljevima

i vladarima te pozivali u vjeru u Allaha i vjeru u Isaa, sina Merjemina, te su se borili i bili spriječeni u širenju svojih pisama koja su spaljivana vatrom, ali izdržali su i spasili se. Zatim se pojavila grupa koja nije imala snage za borbu, niti su mogli uspostaviti pravdu, te su se uputili u planine iskazujući pobožnost i monaštvo. To su oni koje je spomenuo Uzvišeni Allah, dž.š.

"...dok su monaštvo, oni sami, kao novotariju uveli."

Hafiz Ebu-J'ala prenosi od Sehla ibn Ebi-Umame (362) "da je sa svojim ocem otišao do Enesa ibn Malika u Medinu, a za vrijeme vladavine Omera ibn Abdullaziza. On je obavio jedan kratak namaz, kao da je bio namaz putnika ili nešto slično. Kada je predao selam, reče: 'Allah ti se smilovao, šta misliš o ovom namazu, da li je farz ili neka nafil?' On reče: 'Bio je to farz namaz, namaz kako bi obavio i Allahov Poslanik, s.a.v.s. Nisam pogriješio ništa, osim ako bih šta u neznanju učinio.'" Allahov bi Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nemojte sami sebi otežavati, pa da vam Allah prihvati kao obavezu. Jer, zaista, ima ljudi koji sami sebi uzmu u obavezu, pa ih onda Allah, dž.š., to i zaduži. To je ostatak običaja u samostanima i kućama, monaštvo kao novotarija koja im nije propisana." Zatim su sutradan ustali i rekli: "Uzjašimo da šta vidimo i saznamo." "Da", reče, pa su svi izumrli i nestali, a samo su ruševine ostale, pa rekoše: "Poznajes li one kuće?" On reče: "Ono što me naučilo o njima i njihovim stanovnicima jeste da su ih uništili razvrat i zavidnost. Zavidnost gasi svjetlo dobrih djela, a blud to potvrđuje ili poriče. Oko čini zinaluk, ruka, stopala, tijelo i jezik, a spolni organ to potvrdi ili porekne."

Imam Ahmed navodi od Ebu Seida el-Hudrija, r.a.: (363) "da mu je došao jedan čovjek i rekao: 'Daj mi kakav dobar savjet.' On je odgovorio: 'Pitaš me o onome što sam i ja tražio od Allahova Poslanika, s.a.v.s., prije tebe. Preporučujem ti bogobožnost, jer je ona glavna svakom drugom činu. Dužan si ići u džihad, jer je to islamsko monaštvo. Čini zikr Allahu, dž.š., i uči Kur'an, jer je to tebi milost na nebu, a spomen na Zemlji.'" Ovaj hadis bilježi samo Ahmed, a Allah najbolje zna.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفَايَاتٍ
مِّن رَّحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٣٦١﴾ إِنَّا لَنَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ
وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٦٢﴾

"O vi koji vjerujete - Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte, On će vam dvostruku milost Svoju darovati, i dat će vam svjetlo pomoću kog ćete ići, i oprostić će vam, jer Allah prašta i milostiv je - /28/ i neka sljedbenici Knjige znaju da oni nikakvu

Allahovu blagodat neće dobiti, jer je blagodat samo u Allahovoj ruci - daje je onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat najveća." /29/

Već je prethodno spomenuto da se u vjerodostojnom predanju navodi od Ebu-Musaa el-Eš'arije da će vjernicima ehli-kitabijama biti data dvostruka nagrada, kao što kaže 54. ajet sure "El - Kasas". Seid ibn Džubejr kaže: "Nakon što su se obradovala ehli-kitabije da će dobiti dvostruku nagradu, Allah, dž.š., objavljuje ajet vezan za ovaj ummet:

"O vi koji vjerujete - Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte, On će vam dvostruku milost Svoju darovati", tj. sve će biti duplo. ***"...od Svoje milosti"*** i dodaje im ***"...i dat će vam svjetlo pomoću koga ćete ići"***, tj. uputu pomoću koje će se izići iz sljepila i neznanja. ***"...i oprostit će vam."*** Odlikovanje će biti svjetlo i oprost. Ovako navodi Ibn-Džerir. Ovaj je ajet kao i riječi Uzvišenog:

"O vjernici, ako se budete Allaha bojali, On će vam sposobnost darovati, pa ćete istinu od neistine moći rastaviti i preko ružnih postupaka vaših će prijeći i oprostit će vam, a Allahova je dobrota neizmjerena." (8:29)

Ahmed navodi od Ibn-Omera, koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (364) "Vaš je primjer i primjer jevreja i kršćana kao primjer čovjeka koji koristi radnike, pa kaže: 'Ko će mi raditi od sabaha do podne za kirat?' 'Zašto ne' - rekoše jevreji. Zatim upita: 'Ko će mi raditi od podne do ikindije za kirat i kirat?' 'Zašto ne' - rekoše kršćani. Zatim upita: 'Ko će mi raditi od ikindije do akšama za po dva kirata? Pa da, vi ćete to raditi.' Nakon toga su se kršćani i jevreji razljutili, pa rekoše: 'Mi više radimo, a manje nam je dato.' On reče: 'Da li sam vam učinio nepravdu, uskratio nešto od plaće?' Oni rekoše: 'Ne', a onda on reče: 'To je moja dobra volja i mogu dati koliko ja hoću.'" Navodi ga i Buharija.

Ibn-Džerir kaže, u vezi s Allahovim, dž.š., riječima: ***'i neka sljedbenici Knjige znaju da oni nikakvu Allahovu blagodat neće dobiti...'***; neka budu sigurni i uvjereni da oni ne mogu spriječiti ono što Allah dadne, niti dati ono što On uskrati."

"...jer je blagodat samo u Allahovoj ruci - daje je kome On hoće, a u Allaha je blagodat najveća."

***Kraj skraćenog komentara
sure "El-Hadid";
Allahu pripada zahvala i dobročinstvo
i od Njega je zaštita!***

